

Social- och omsorgsförvaltningen
Anne-Sofie Zettby

2023-10-27

Dnr ÄN 2023-859

Äldrenämnden

Nämndinitiativ (SD) - Kostnadsfria halkskydd till äldre

Förslag till äldrenämndens beslut

1. Nämndinitiativet bifalls genom att broddluncher erbjuds enligt social- och omsorgsförvaltningens förslag.

Ärende

Vid äldrenämnd 2023-10-28 inkommer nämndinitiativ från Malin Stigne (SD) där yrkandet är att uppdra åt äldrenämnden att ta fram en plan för en satsning på kostnadsfria halkskydd, broddluncher eller dylikt för pensionärer över 65 år i kommunen.

Omvärldsbevakning visar att kommunsverige hanterat frågan olika där en del kommuner infört fria halkskydd och andra inte.

De ”broddluncher” som tidigare funnits i Karlskrona har tagits bort då det var få som nyttjade dem.

Social- och omsorgsförvaltningens utredning visar att det finns svårigheter i att upphandla effektiva halkskydd som passar alla. Dessutom bedöms kostnaden inte vara så hög, utan att de som så önskar själva kan införskaffa halkskydd.

Social- och omsorgsförvaltningens förslag är att perioden 2023-11-23 till 2024-03-31 erbjuda personer som är 65 år eller äldre, och som uppvisar kvitto för inköp av valfritt halkskydd/broddar som är maximalt två månader gammalt, fri lunch vid något av kommunens biståndsbedömda trygghetsboenden

Satsningen kommer sedan följas upp och nytt ställningstagande till fortsatt hantering kommer att ske.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse Nämndinitiativ halkskydd för äldre.docx

Bakgrund

Vid äldrenämnd 2023-10-28 inkommer nämndinitiativ från Malin Stigne (SD) att uppdra åt äldrenämnden att ta fram en plan för en satsning på kostnadsfria halkskydd, broddluncher eller dylikt för pensionärer över 65 år i kommunen.

Äldrenämnden har hanterat motioner i frågan 2017 och 2019.

Social- och omsorgsförvaltningen har även svarat på Linköpings förslag med liknande önskemål 2019.

Förebyggande aktiviteter i Linköping

Linköpings kommun har under flera år och på olika sätt arbetat med förebyggande arbete så som fallprevention, bland annat genom de krav som ställs i upphandlingsunderlag och avtal där verksamheterna ska arbeta förebyggande samt registrera i nationella register.

Äldre personer i Linköpings kommun erbjuds en kostnadsfri fixartjänst till personer över 65 år för att hjälpa till med uppgifter som kan medföra en ökad risk, till exempel sätta upp gardiner, hämta saker på vinden med mera. Syftet med insatsen är att förebygga fallolyckor.

Efter omställningen till områdesbaserad vård och omsorg i hemmet finns i varje område en eller flera träffpunkter där det finns minigym. Dessa kan äldre personer använda kostnadsfritt och verksamheten är en form av egenvård. Utöver detta finns i dagsläget även ett friskvårdsgym på Åleryd

Såväl fixartjänst, minigym och äldregym är kostnadsfria insatser som alla över 65 år kan delta i utan särskild prövning som ett sätt att förebygga och förhindra fallolyckor.

I äldreombudsmannens uppsökande verksamhet ingår också fallprevention som en naturlig del med information om bland annat Fixartjänst, olika möjligheter att träna sin fysiska förmåga samt praktiska övningar tillsammans med fysioterapeut.

Under hösten 2023 har äldreombudsman bjudit in personer över 80 år som inte har hemtjänstinsatser till 16 träffpunkter där även legitimerad personal och aktivitetsansvarig deltagit och berättat om sin verksamhet vid träffpunkterna. Enligt avtal och verksamhetsuppdrag ska träffpunktsverksamheten ha inslag där legitimerad personal arbetar hälsofrämjande.

Socialstyrelsen har i flera år genomfört en kampanj om fallprevention under vecka 40. Linköpings kommun har valt att fortsätta uppmärksamma detta för att sprida kunskap om vikten inom detta område, bland annat med filmer på hemsidan.

I Linköping samordnar Social- och omsorgsförvaltningen olika rehabiliteringsaktörer från kommunen, Region Östergötland och privata vårdbolag för att erbjuda lokala aktiviteter. I arbetet deltar också kommunens

folkhälsostrateg, säkerhetsenhet samt kost & restaurang. Här finns goda möjligheter att utveckla arbetet med ännu fler aktörer i framtiden.

Omvärldsbevakning

Vid omvärldsbevakning framkommer att kommuner har hanterat frågan om fria halkskydd till äldre medborgare på olika sätt. I en del kommuner finns det och i andra har man tagit ställning att inte erbjuda det eftersom det bland annat kan vara svårt tillhandahålla ett halkskydd som passar alla.

I nämndinitiativet omnämns Karlskrona som istället för att dela ut halkskydd, som inte passar alla, stimulerar användningen av halkskydd genom att äldre bjuds på en ”broddlunch” till de som uppvisar ett kvitto från inköp av broddar. Enligt Karlskrona fanns det två syften till aktiviteten, det ena är att premiera inköpet av broddarna och det andra att locka äldre till lunchserveringen för att motverka ensamhet.

Uppföljning oktober 2023 visar att Karlskrona avslagit medborgarförslag till följd av för stora kostnader samt svårigheten att hitta ett skydd som passar alla. ”Broddluncherna” har inte förekommit på flera år då de inte nyttjades i någon större omfattning.

Utredning

Arbetet med att förebygga fall är en viktig fråga i äldreomsorgen, då det inte bara orsakar stora kostnader för samhället utan även lidande för den enskilde. I reglementet för äldrenämnden framgår även att nämndens arbete ska vara hälsofrämjande och förebyggande.

Om kommunen skulle införskaffa halkskydd och dela ut dessa bedömer Social- och omsorgsförvaltningen att det är tveksamt om alla kan använda samma sorts halkskydd. Beroende på till exempel vilka skor man använder bedöms det vara viktigt att man själv kan välja ett passande halkskydd som passar var och en. Detta för att skyddet verkligen ska komma till användning. Dessutom finns numer även olika typer av skor med inbyggda halkskydd som många föredrar istället för att fästa halkskydd utanpå sina ordinarie skor.

Man bör även ta i beaktande att aktiviteten att sätta på och ta av halkskydd i sig medför en ökad risk för fall.

Vidare bedöms inte kostnaden för ett halkskydd vara något hinder för att den äldre själv ska kunna införskaffa egna halkskydd.

Skulle kommunen upphandla halkskydd till de cirka 30 000 personer som är över 65 år i kommunen skulle det innebära kostnader för upphandling, eftersom det överstiger tröskelvärdet för upphandling. Till detta kommer administration för hantering av allt från lagerhållning till distribution.

Att bjuda in personer över 65 år till en ”broddlunch” där de mot uppvisande av kvitto erhåller fri lunch på valfritt biståndsbedömt trygghetsboenden skulle däremot kunna stimulera inköp av halkskydd men framför allt vara ett sätt att bjuda in och kunna visa upp verksamheten vid träffpunkterna i kommunen.

Social- och omsorgsförvaltningens förslag

Social- och omsorgsförvaltningens utredning visar att det finns svårigheter i att upphandla effektiva halkskydd som passar alla. Dessutom bedöms kostnaden inte vara så hög, utan att de som så önskar själva kan införskaffa halkskydd.

Social- och omsorgsförvaltningen föreslår att under perioden 2023-11-23 till 2024-03-31 erbjuda personer som är 65 år eller äldre, och som uppvisar kvitto för inköp av valfritt halkskydd/broddar som är maximalt två månader gammalt, fri lunch vid något av kommunens biståndsbedömda trygghetsboenden.

Ekonomiska konsekvenser

Vid ett antagande att halkskydden skulle kosta 150 kronor innebär det en kostnad på 4 500 000 kronor då cirka 30 000 personer är över 65 år i Linköpings kommun, och om samtliga dessa önskar sig halkskydd. Medel finns inte avsatt i äldrenämndens budget.

En lunch vid de kommunala trygghetsboenden kostar idag 59 kronor. Det bedöms inte troligt att kostnaden för ”broddlunch” kommer att överstiga 10 000 kronor utifrån det utfalls om tidigare varit i annan kommun.

Kommunala mål

Välfärdstjänster med hög kvalitet, tillgänglighet och individen i centrum

I Linköping ges snabb, tillgänglig och korrekt service genom digitala lösningar. Vård- och omsorgstjänster ges utifrån en helhetssyn på den enskilde. Alla Linköpingsbor kan åldras med värdighet där kommunen tillgodoser dem med störst behov. I Linköping finns många alternativ som individen själv väljer mellan. Det civila samhället är en naturlig samarbetspartner i att skapa fler kontaktytor och ge ett bättre stöd till individen med fokus på närhet och gemenskap. Kommunens välfärdstjänster kännetecknas av trygghet, värdighet och delaktighet oavsett utförare.

[Länk till kommunfullmäktiges övergripande mål](#)

Jämställdhet

Förslaget påverkar män och kvinnor lika, ingen skillnad görs.

Uppföljning och utvärdering

Uppföljning kommer att ske för ställningstagande till vidare hantering baserat på gensvaret av erbjudna ”broddluncher”

**Information eller förhandling enligt lag (1976:580) om
medbestämmande i arbetslivet**

MBL-information eller förhandling är ej påkallad.

Social- och omsorgsförvaltningen

Susanna Lundstedt

Beslutet skickas till:

Sofia Sjöholm
Lukas Löfstrand
Henrik Edin
Ellinor Lissledal